

FUTHARK

Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging Groningen

December 2024

Jaargang 18

Beste leden,

December, traditioneel de maand waarin we u ons verenigingsblad sturen.

Met een terugblik over 2024 en een vooruitblik naar 2025.

De Scandinavische Vereniging Groningen, mét in 2024 een nieuwe website en mét een nieuw bestuurslid. Maar helaas zonder één van de geplande lezingen, zonder Lucia-viering en zonder de Zweedse kerstmarkt.

Verderop in deze Futhark vindt u meer informatie over de nieuwe website en stelt ook ons nieuwe bestuurslid, Trijntje Buma, zich voor.

Helaas hadden we ook activiteiten die niet doorgingen. Op 21 november stond een lezing van Martha Roggenkamp aangekondigd, maar het weer gooide roet in het eten.

Wat ook niet doorging was de Lucia-viering. De laatste paar jaar heeft Ester Jiresch met een groepje van haar studenten voor de muzikale omlijsting van Lucia gezorgd. Dit jaar was er geen animo vanuit de studenten om mee te zingen in een Lucia-koortje. Hopelijk gaat dit volgend jaar weer lukken.

De Zweedse kerstmarkt waar we om het jaar een stand hebben, is tegenwoordig zo populair bij standhouders dat alle plekken helaas al bezet waren toen wij ons als SVG wilden aanmelden. In 2025 zullen we ervoor zorgen dat we ons tijdig aanmelden om ons van een plekje te kunnen verzekeren.

Wel hebben we diverse andere activiteiten gehad, daarover leest u verder meer.

Naast de lezingen op de avond proberen we af en toe een andersoortige activiteit te doen, bijvoorbeeld met elkaar naar de film. Ook in november was dit het plan. Al jaren biedt het Noordelijk Filmfestival in Leeuwarden verspreid over vijf dagen (woensdag tot en met zondag) een ruime keuze aan onder meer Scandinavische films. We hebben de film Hammarskjöld uitgekozen om met elkaar te gaan zien. Helaas was er geen aanmelding vanuit de leden en is daarom alleen het bestuur naar Leeuwarden afgereisd. Daar troffen we wel een van onze leden die voor zichzelf een filmmarathon heeft gecreëerd gedurende twee dagen! Wellicht iets om volgend jaar alvast in uw agenda te zetten (het filmfestival vindt plaats omstreeks de tweede week van november) zodat we ook daar een leuk uitje van kunnen maken.

We merken dat het aantal leden van onze vereniging steeds ietsje afneemt. Wel een zorgelijke tendens. De contributie vormt namelijk de hoofdmoot van onze 'inkomsten'. Mede daarom hebben we tijdens de ALV besloten de contributie wat te verhogen. Ook hebben we het bedrag dat we aan niet-leden vragen voor het bijwonen van een lezing wat opgehoogd.

In deze Futhark vragen we u een paar keer om uw mening (betreft samen naar de film en wel of geen belangstelling voor een språkkafé). Mailt u ons uw antwoorden? Naar: mail@scandinavischevereniginggroningen.nl.

We wensen u God Jul och ett Gott Nytt År en voor 2025 hopen we u allen weer te zien bij een van onze activiteiten. Lukt het u niet goed om bij een lezing te komen? Geef dit aan ons door, zodat we kunnen proberen om een oplossing voor u te vinden.

Met vriendelijke groeten,

Christa Nagel, voorzitter Scandinavische Vereniging Groningen,
mede namens Petra Broomans, Frank Houwaard en Trijntje Buma

Een terugblik op onze activiteiten in 2024

Januari - Film 'Så var det jul igjen'

In januari startten we het seizoen met onze traditionele filmavond.

In deze kerstfilm staan tradities tijdens kerst centraal. In een Noors gezin staat in de dagen voor kerst alles in het teken van gewoontes die al jaren hetzelfde zijn. Evenals het bijbehorende schema voor het eten. Als dochter Thea met haar verloofde Jashan, een Indiase man, bij haar familie komt, volgen de misverstanden elkaar in hoog tempo op. Zodra ze met de taxi arriveren, ziet de moeder van Thea Jashan aan voor de taxichauffeur. Daarna volhardt ze in het verkeerd uitspreken van zijn naam. Alle pogingen die Jashan doet om in het gevlei te komen bij zijn aanstaande schoonfamilie vallen in het water, want, 'nee, we eten geen curry drie dagen voor kerst'.

Jashan op zijn beurt doet uitermate zijn best om mee te doen met alle tradities en onderwerpt zich aan langlaufen, ijszwemmen etc. Desondanks zorgt de dreiging dat gewoontes doorbroken kunnen worden door een buitenstaander voor een ongemakkelijke sfeer. Zo ongemakkelijk dat Thea steeds het juiste moment uitstelt om haar verloving met Jashan aan te kondigen. Waarop Jashan zelf maar zijn conclusie trekt en met de taxi vertrekt richting het vliegveld. Maar het zou geen kerstfilm zijn met een goede afloop als niet Thea op het aller, allerlaatste moment bedenkt dat ze echt niet zonder hem wil en hem in een wilde rit probeert terug te halen. En dat lukt *nét* op tijd. Een komische film waarin de tradities van de Noorse samenleving tegenover een wereldburger gezet worden.

Deze avond zorgden we voor een drankje en wat lekkers bij de film en hebben we na afloop nog een gezellig samenzijn gehad.

Maart - Tove Ditlevsen, inzichten van een vertaler

De Deense auteur Tove Ditlevsen (1917-1976) is een geliefd en veel gelezen auteur. In Nederland is dat de verdienste van Lammie Post-Oostenbrink. Zij introduceerde Ditlevsen en vertaalde de Kopenhagentrilogie waarin Ditlevsen haar jeugd beschrijft en haar weg naar het schrijverschap. De boeken sloegen in als een bom en werden lovend gerecenseerd in de Nederlandse pers. Inmiddels heeft Lammie Post-Oostenbrink al zo'n zeven werken van Ditlevsen op haar naam staan en ze kan als de vaste vertaler van Tove Ditlevsen beschouwd worden.

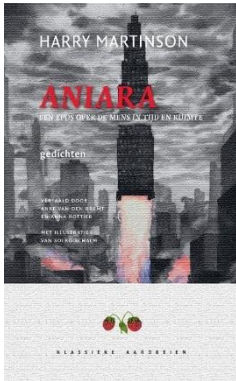
Veel lezers zijn onder de indruk van het rauwe en eerlijke beeld dat Ditlevsen schetst van haar leven. Lammie Post-Oostenbrink onderzocht voor haar lezing in hoeverre je als lezer op Ditlevsens relaas kunt vertrouwen en hoe het met de rest van haar oeuvre zit. Lammie gaf een boeiend relaas over hoe zij als vertaler naar Tove Ditlevsen kijkt na het vertalen van zowel Ditlevsens eigen werk als haar biografie van Jens Andersen uit 2022.

Lammie vertelde ook over het leven van Ditlevsen dat na haar dood, dankzij het boek *Tove Ditlevsen var min mormor*, geschreven door Lise Munk Thygesen (de kleindochter van Tove) een nieuwe dimensie heeft gekregen.

Juni - Aniara, een epos over de mens in tijd en ruimte

In juni hield Petra Broomans een boeiende lezing over het dichtepos *Aniara. Een epos over de mens in tijd en ruimte* van de Zweedse Nobelprijswinnaar Harry Martinson (1904-1978). Aanleiding was de eerste Nederlandse vertaling van Anke van den Brecht en Anna Rottier bij uitgeverij Wilde Aardbeien met prachtige illustraties van Solko Schalm.

Dit jaar is het 50 jaar geleden dat Martinson de Nobelprijs voor literatuur ontving.

Het dichtepos verscheen in 1956, werd in de 17 talen vertaald, en is nog steeds zeer actueel. Aniara is de naam van een groot ruimteschip dat 8000 passagiers naar een veilige planeet moet brengen omdat de aarde onleefbaar is geworden door atoomoorlogen en natuurrampen. Aniara raakt uit koers en het wordt al gauw duidelijk dat de reis naar de oneindigheid van het heelal voert en nooit de bestemming zal bereiken. In het epos laat Martinson zien hoe de mensen aan boord van Aniara reageren. Martinson was zeer ongerust over de ontwikkelingen van de techniek in zijn tijd. Naast zijn angst voor de destructie van de aarde, had hij een fascinatie voor de kosmos. Hij gaf lezingen over sciencefiction, een genre dat in de jaren 1950 in opkomst was.

Tijdens haar lezing vertoonde Petra ook fragmenten van de opera (1959) en de film (2018) die op basis van Aniara zijn gemaakt. De film is een aanrader en illustreert dat het dichtepos van Aniara nog tot op de dag van vandaag inspireert.

Zie over het boek en de vertaling ook de recensie van Jan de Jong in Tzum (<https://www.tzum.info/2024/11/recensie-harry-martinson-aniara/>).

Juni - Film in Forum 'Tilsammans 99'

Zoals al eerder geopperd, lijkt het ons een goed idee om bij gelegenheid samen naar de film te gaan als er een interessante Scandinavische film draait in de bioscoop, bijvoorbeeld in Forum. De moeilijkheid hierbij is, dat pas kort van tevoren het definitieve filmprogramma bekend is en het nooit zeker is hoelang een film in roulatie blijft. Dus is het snel beslissen en een datum prikken - met het risico dat veel mensen dan geen tijd kunnen vrijmaken.

Dit jaar leek de film 'Tilsammans 99' (Together 99) van Lukas Moodysson ons zo'n goede gelegenheid. Dinsdagmiddag 24 juni kon dat, maar helaas niet voor iedereen die belangstelling had, dus zaten we die middag met vier mensen van de vereniging in de ook verder niet erg gevulde filmzaal...

De film is een vervolg op Moodyssons 'Tilsammans' uit 2000, over een commune in de jaren '70 op het Zweedse platteland. In 1999 wonen nog twee van de oorspronkelijke bewoners in het huis en zij besluiten een reünie te organiseren, weliswaar niet allebei met dezelfde bedoeling, maar dat blijkt pas in de loop van de film. Natuurlijk brengt het weerzien een hoop mooie maar ook pijnlijke herinneringen en confrontaties met vervlogen idealen naar boven. Dit alles wordt op een zeer komische en luchtige manier in beeld gebracht.

Is het iets om vaker te doen als verenigingsactiviteit - wat vindt u daarvan?

Oktober - In de lengte, 3000 km door de Noorse bergen

Op 9 oktober kwam Myra de Rooij, schrijver, geoloog en bergbeklimmer, ons spannende verhalen vertellen over haar trektochten door Noorwegen. Voor sommigen een onwaarschijnlijk avontuur: alleen door de Noorse bergen trekken, in zomer en winter, met een klein tentje en een karretje dat om te bouwen is tot slee, of 'gewoon' met een flinke rugzak. Voor anderen een welkom weerzien met het zo geliefde en bekende Noorse landschap. Want veel mooie foto's van haar reis had ze meegenomen, soms met een liefelijk, groen en kleurrijk land, soms onherbergzaam, kaal en koud. Maar dat leek haar allemaal niet te deren!

Myra liep dus het hele eind, 3000 kilometer, van zuid (Lindesnes) naar noord (Noordkaap), weliswaar niet achter elkaar maar in afzonderlijke etappes (wat haar door andere lopers van de tocht wel eens werd verweten...). Meestal alleen, maar soms ook gedeelten met een metgezel. En altijd met een open oog voor de omgeving en voor de mensen die er wonen en waarmee ze hartelijke ontmoetingen had. In het bijzonder haar ontmoetingen met de Sami-bevolking hebben diepe indruk op haar gemaakt en haar veel geleerd, ook met betrekking tot haar eigen leven.

De avond was voor de aanwezigen, waaronder een paar vrienden en hartstochtelijke fans van de spreker, een groot succes. Met herkenning en met veel vragen over details, waar de onwetende toehoorder niet aan zou denken. Voor Myra werd het dus ook een mooie avond, met zoveel mensen in de zaal die haar begrepen, het land kenden en konden meeleven en meevoelen met haar belevenissen in dat prachtige Noorwegen.

November - Noordelijk Filmfestival, interview met Trine Dyrholm

Op 14 november reisden we (Christa en Trijntje) naar Leeuwarden om het live interview van Dana Linssen met Trine Dyrholm te zien en beleven. In 'De Harmonie' aangekomen, stonden we opeens 2 meter bij Trine vandaan. Een bijzonder moment om één van de beste en meest veelzijdige Deense actrices bijna te kunnen aanraken. Centraal in het interview stond de vraag waar Trine haar inspiratie en motivatie vandaan haalt met acteren. Het eerste dat Trine vertelde was dat ze van kinds af aan al geïnteresseerd was in en nieuwsgierig was naar mensen. Ze keek naar het gedrag van mensen en hoe ze communiceren. Deze belangstelling heeft ze nog steeds en heeft door de jaren heen als een belangrijke inspiratiebron voor haar acteren gediend. Vanuit deze nieuwsgierigheid naar mensen heeft ze een 'emotional bank' opgebouwd en opgeslagen. Trine vertelde dat ze voor de verschillende emoties bij al haar diverse rollen die ze speelt uit deze 'emotional bank' put.

Voor wie Trine Dyrholm echt niet kent: ze speelde in vele films en series zoals *Festen*, *Edderkoppen* (The Spider), *Arvingerne* (The Legacy), *Nico 1988*, *Kollektivet* (The Commune), *Dronningen* (Queen of Hearts), *Forhøret* (Face to Face), *Poison*, *Birthday Girl* en *The Danish Woman*. Trine heeft tijdens het Noordelijk Filmfestival de 'Award for Special Contribution to Northern Cinema' ontvangen.

Wanneer ze een script krijgt, voert ze een dialoog met haar karakter. Vroeger schreef ze die dialogen ook uit, maar tegenwoordig voert ze die vooral innerlijk. Daarbij linkt ze bij het spelen haar inzichten en gevoelens van haar karakter aan de emoties uit haar 'emotional bank'.

Op het moment dat ze 'op moet', komt alles samen en leidt dat tot een vrijkomen van de juiste emoties bij haar karakter. Deze manier van spelen 'in het moment' verklaart ook grotendeels dat haar speelstijl zo natuurlijk en vanzelfsprekend overkomt.

Tot slot mocht de zaal vragen stellen. Hier werd uiteraard vol enthousiasme op gereageerd. Op de eerste vraag wat Trine's grootste uitdaging voor de toekomst is, antwoordde ze: *"Het spelen in een andere taal dan Deens"*. In 'The Danish Woman' zette ze al haar eerste stap door naast het Deens te acteren in het Engels en een beetje IJslands. In 'Poison' acteert ze volledig in het Engels en dat was een echt grote uitdaging. De komende tijd wil ze dit meer gaan doen. Op mijn vraag of ze naast het Engels ook andere talen ambieerde, antwoordde ze dat ze dat wel echt een stap te ver vond. Onlangs was ze ook gevraagd om in een Duitse film te spelen, maar dat heeft ze afgewezen. Daar zou ze te zenuwachtig voor zijn om helemaal in het Duits te spreken, waardoor haar acteren niet meer goed uit de verf zou komen.

Al met al was het een bijzonder boeiende en mooie ervaring om Trine Dyrholm zo open en ontspannen over haar inmiddels meer dan 30 jaar lange acteercarrière te horen vertellen. Een veelzijdig actrice en betrokken persoonlijkheid, die steeds weer nieuwe uitdagingen voor zichzelf opzoekt. Ook de komende jaren zullen we haar ongetwijfeld nog in veel boeiende rollen zien schitteren.

November - Noordelijk Filmfestival, film Hammarskjöld

Op 15 november jl. organiseerden we als Scandinavische Vereniging Groningen een excursie om samen de film 'Hammarskjöld – Fight for Peace' op het Noordelijk Filmfestival in Leeuwarden te bekijken. De film gaat over het leven van voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Dag Hammarskjöld. Dag Hammarskjöld vervulde deze functie van 1953 tot aan zijn dood in 1961.

De film 'Hammarskjöld' (regie Per Fly) uit 2023 focust op het laatste levensjaar van Dag Hammarskjöld, 1961. Mikael Persbrandt speelt een overtuigende en sympathieke Hammarskjöld. Hij geeft het karakter van Dag Hammarskjöld diepte en gelaagdheid. Het weergeven van Dag Hammarskjöld's professionele carrière als topdiplomaat op wereldniveau wordt moeiteloos en geloofwaardig verweven met diens persoonlijke overpeinzingen en kwetsbaarheden. We krijgen als kijker hierdoor een veelomvattend inzicht in de persoonlijkheid en drijfveren van Dag Hammarskjöld. De film gaat dan ook verder dan alleen het oplepelen van de feiten rondom de gebeurtenissen in Congo waar in 1961 een bloedige burgeroorlog ontstaat. Dag Hammarskjöld ziet het als werelddiplomaat gebeuren en besluit om alles te doen om het conflict te de-escaleren. Het is lastig laveren tussen alle mondiale en ook nog koloniale belangen door. En is iedereen wel even sterk bereid om écht vrede te scheppen in Congo? Of spelen geld en macht voor sommige partijen een meer doorslaggevende rol?

We zien Dag Hammarskjöld als strateeg en schaakspeler die met wereldleiders overlegt en onderhandelt en partijen in Congo bij elkaar probeert te brengen. Tegelijk krijgen we een verstilde en introverte Hammarskjöld te zien, die 's avonds alleen thuis gedichten schrijft en terugdenkt aan een geliefde uit het verleden. Als zijn oude studievriend in het heden weer opduikt, vraagt hij zich af of dat ooit wat had kunnen worden en of de offers voor zijn werk misschien niet te groot waren. En wil hij toch uiteindelijk voor zijn persoonlijk geluk kiezen? Feit of fictie? We zullen het waarschijnlijk nooit weten. Net als de exacte gebeurtenissen rondom het vliegtuigongeluk in toenmalig Noord-Rhodesia (nu Zambia).

De film geeft hiermee een interessant en boeiend psychologisch inzicht in het leven van Dag Hammarskjöld en is daarmee een toevoeging in het beeld dat alleen uit de nieuwsberichten naar voren komt. Kortom, echt een topfilm!

November - Een Groningse sneeuwjacht en de Europese energievoorziening

Donderdag 21 november was in het westen van het land een stralende zonnige dag, maar de provincie Groningen beleefde toen een sneeuwjacht die zelfs de meest moedige fietsers tot afstappen dwong om te voet verder te gaan. Veel activiteiten werden afgelast, tenminste als deelnemers nog op tijd konden worden gewaarschuwd. Maar iedereen werd overvallen door het plots opkomende winterweer, zo ook onze spreekster van die avond, professor Martha Roggenkamp.

Zij zou een lezing houden met de titel “De rol van Scandinavië in de Europese energievoorziening - een kort overzicht van de ontwikkelingen in Noorwegen en Denemarken vanuit een juridisch perspectief”. Martha Roggenkamp kwam tot verbazing van de paar aanwezigen toch de zaal binnen... Zij was gewoon stug doorgereden en bereikte Groningen ondanks de steeds slechter wordende weersomstandigheden. Martha gaf ons een preview van de lezing en dat smaakte naar meer. Gelukkig is ze bereid om de lezing in het volgende seizoen alsnog te houden. Na de preview “liepen” we (het was meer schuifelen door de sneeuw) naar de Wolthoorn voor een drankje. Daar was het lekker warm, de energievoorziening werkte naar behoren!

December - Zweedse Kerstmarkt

Zoals u in het voorwoord hebt kunnen lezen was de SVG dit jaar niet aanwezig bij de Zweedse kerstmarkt op 7 en 8 december in de Suikerfabriek. Wel kregen we vrijkaartjes zodat we als bestuur wel de sfeer konden gaan proeven en er waren drie kaarten beschikbaar voor leden.

De kerstmarkt was druk bezocht, op zaterdag ontstond er zelfs een file op de ringweg door de drukte en is men gestopt met de kaartverkoop.

Op de kerstmarkt vindt u een keur aan (deels) Scandinavische kraampjes. Dit varieert van tijdschriften zoals Nordic en boeken van Gerrit Jan Zwier, tot mooi Scandinavisch design, Samische sieraden, Zweedse huidverzorgingsproducten en Scandinavische etenswaren en drankjes. Naast de kraampjes is er altijd muziek (een aantal kooroptredens) en was er dit jaar zelfs een soort Dickens-achtige rondgang door schaatsende muzikanten. Kortom, de moeite waard. Volgend jaar hopen we er zelf weer wel met een kraampje te staan.

Even voorstellen...Trijntje Carolien Buma

Hej alla!

Mijn naam is Trijntje Carolien Buma, 47 jaar, en woonachtig in Groningen. In het dagelijks leven ben ik werkzaam bij FIELD, een detacheringsbureau uit Rotterdam. Ik werk daar als beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening (ooit ben ik ook nog afgestudeerd als Sociaal Geograaf aan de RUG). Vanaf 2025 ga ik namens FIELD aan de slag bij de gemeente Hollands Kroon.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 2 mei jl. ben ik tot Algemeen Bestuurslid van de Scandinavische Vereniging Groningen verkozen.

Een mooi moment! Sinds 1 januari 2023 ben ik lid van de Scandinavische Vereniging, maar in de jaren daarvoor zong ik ook mee met het Lucia-koortje van Ester Jiresch. Zodoende was ik al wel eerder in contact geweest met de Scandinavische Vereniging.

Zelf heb ik van 2015 – 2018 als contractstudent alle Zweedse vakken binnen de Bachelor Studie “Europese talen & Culturen” gevolgd. Van Proficiency tot Linguïstiek, Politiek & Samenleving en Literatuur (bij Petra Broomans). In 2023 heb ik vervolgens mijn Master in Multilingualism (Taalwetenschappen) aan de RUG behaald. Zweden en de Zweedse cultuur spreken mij het meeste aan, al heb ik ook interessante en mooie herinneringen aan Finland. Inmiddels doe ik cursussen Deens bij het SVIN. In januari 2025 ga ik op vakantie naar een echte Deense ‘Højskole’ in Helsingør.

Scandinavische talen, maar ook de cultuur in brede zin, spreken mij heel erg aan. Als Scandinavische Vereniging organiseren we daar boeiende lezingen en activiteiten over. Daar wil ik me de komende jaren graag voor blijven inzetten. En misschien ook het organiseren van een ‘Språkkafé’, zodat we onze kennis van het Zweeds, Noors en Deens weer kunnen ophalen en delen.

Nieuwe website, aanleiding, proces en eindresultaat

Zoals u al eerder van ons hebt gehoord, hebben we besloten een nieuwe website te laten bouwen. Redenen hiervoor waren dat de oude website niet erg klantvriendelijk was, de kosten die de provider in rekening bracht steeds hoger werden en dat we niet tevreden waren over het uiterlijk van de website. Daarom hebben we gezocht naar een alternatief.

Ons bestuurslid Petra had al goede ervaringen met websitebouwer Ton Ensing. Daarom hebben we met hem oriënterende gesprekken gevoerd. We konden de kosten beheersbaar houden als we zouden voortborduren op een ontwerp dat Ton al had gemaakt. Dus we zijn vervolgens gaan kijken welke website qua ontwerp ons het meest aansprak.

Toen we daar een keuze in hadden gemaakt en ideeën hebben voorgelegd over de inhoudelijke structuur, de kleuren, inrichting van afbeeldingen etc., is Ton aan de slag gegaan. Nadat de conceptversie nog enige wijzigingen heeft ondergaan, was het tijd om de website te vullen. Ook alle nummers van de Futhark zijn ingevoegd zodat u alles terug kunt lezen. Na het eerste gebruik zijn er nog een paar puntjes op de i gezet, waardoor we er nu prima mee kunnen werken.

De hoofdstructuur van de website bestaat uit: **nieuws** (dit kunnen zaken van buiten de vereniging zijn waarvan we u op de hoogte willen stellen), **activiteiten** (alle lezingen en activiteiten die de SVG heeft georganiseerd), **de vereniging** (met achtergrondinformatie en gegevens van bestuur), **leden** (met daarin de mogelijkheid lid te worden en de plek waar u de Futhark kunt vinden en documenten die met de ALV te maken hebben) en als laatste **contact** (met hier een mogelijkheid om ons te bereiken).

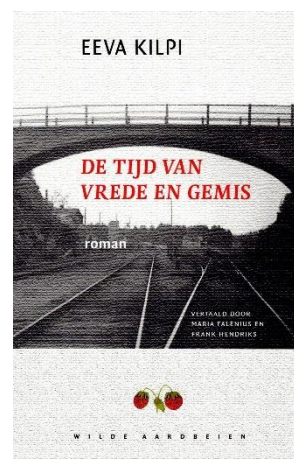
Maar neemt u vooral zelf eens een kijkje op de vernieuwde website (als vanouds te vinden op scandinavischevereniginggroningen.nl) en laat ons weten wat u ervan vindt. Wij zijn in elk geval blij met het resultaat en bedanken Ton Ensing voor zijn inzet!

Eeva Kilpi

In augustus verscheen bij uitgeverij Wilde Aardbeien het tweede deel van de trilogie van de Eeva Kilpi, ‘De tijd van vrede en gemis’, vertaald door Maria Falenius en Frank Hendriks.

De autobiografische trilogie speelt zich af in de periode van de oorlogen tussen Finland en Rusland in de jaren 1939-1944, die de Finse schrijfster als jong meisje meemaakte.

In dit tweede deel bevinden we ons in de korte tijd tussen de Winteroorlog en de Vervolgoorlog, dat wil zeggen winter 1940 tot voorjaar 1941. Het gezin van Eeva woont in West-Finland, als vluchteling uit het door Rusland bezette deel van Karelië. Alles is nieuw voor haar, het landschap is anders, de mensen zijn anders, de school is anders, en zij moet in die nieuwe wereld een plaats vinden. En nu, 50 jaar later, kijkt ze met verwondering terug op die tijd, beschrijft in een 'journaal van herinneringen' buitengewoon openhartig haar gevoelens - wat ze daarvan nog terug kan halen - en probeert ze zo helder mogelijk te verwoorden wat zij, haar vader, haar moeder en haar zusje deden en meemaakten, en hoe dit haar leven heeft gevormd. Ze ontdekt 'draden naar het latere leven' zoals ze dat zelf zo mooi onder woorden brengt.

Kortom: een gevoelig opgeschreven (en goed vertaald) verhaal, dat inzicht geeft in het leven van een meisje in een moeilijke en voor haar vaak onbegrijpelijke tijd, en dat tegelijk heel informatief is - wat weten wij Nederlanders nu van de oorlogsjaren in Finland? Ook door de Finnen zelf wordt het trouwens als een baanbrekend verhaal gezien, dat deze donkere periode voor het land in een nieuw daglicht zet.

Wij mogen van de uitgever een exemplaar van dit boek verloten onder onze leden. Dus laat het ons even weten als u mee wilt doen in deze verloting. Tijdens onze eerste avond in 2025 zullen we dan de gelukkige trekken en het boek aan de winnaar uitreiken. Dus zorg dat u dan aanwezig bent...

Het Scandinaviëgevoel van ...

Christa Nagel heeft Baukje (lid sinds begin 2017) geïnterviewd over haar liefde voor Noorwegen en schreef op basis daarvan onderstaand 'alternatief scandinaviegevoel'.

Waar komt jouw liefde voor Scandinavië vandaan?

Baukje was nog nooit in de Scandinavische landen geweest, kende niemand die daar was geweest, maar was er intuïtief nieuwsgierig naar. Nadat ze voor het eerst in Zweden was geweest, bleef er iets prikkelen en bedacht ze dat ze naar Noorwegen moest. Tijdens haar studie regelde ze in 1980 dat ze vier maanden kon werken bij een Noors (niet-Engelssprekend) gezin, op een schapenboerderij. Daar ondervond ze dat het fijn is om fysiek werk te doen (met de handen in de aarde, stallen uitmesten, houten woonhuis schilderen, hooien), iets dat ver afstond van het studentenleven.

Hoe ging het met de taal?

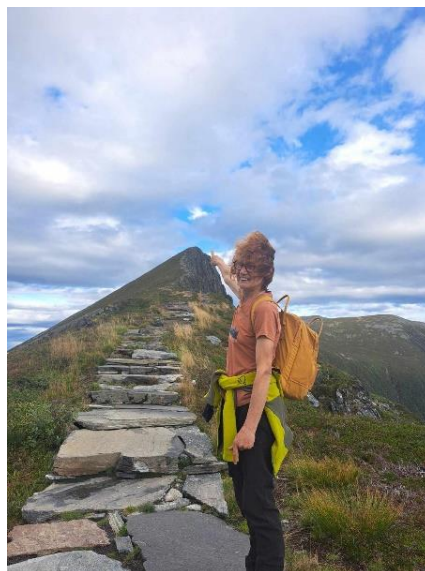
Het eerste woord dat Baukje leerde was 'welkommen'. Ze leerde verder Noors spelenderwijs in het gezin, handen- en voetentaal en door te spreken met de jonge kinderen. Ze leerde allereerst de woorden van eten en drinken en de zaken rondom de boerderij én van de Donald Duck. Ook leerde ze woordjes door tv te kijken met ondertiteling. Omdat ze gaandeweg wel wat Noors kon spreken maar zonder de correctheid qua syntaxis en grammatica, meldde ze zich aan voor het bijvak Noors (ze heeft les gehad van Marianne Molenaar en Paula Stevens).

Ze heeft toen het Noors beter geleerd en ze werd steeds enthousiaster over de taal.

Toen ze in de nazomer vertrok uit Noorwegen had ze afgesproken om met Kerst terug te komen. De verrassing was dat ze veel beter Noors sprak, terwijl het gezin verwacht had dat ze alles van het geleerde Noors vergeten zou zijn. Wel was het zo dat men in de streek Nynorsk sprak (met veel plaatselijk dialect), terwijl Baukje op de faculteit Bokmål geleerd had. Ze was die Kerst verrast door de witte sneeuwpracht daar, die sprookjesachtig mooi was. Uiteindelijk heeft ze veel gereisd in Noorwegen (fietsend, met auto, met interrail etc.) en dus veel gezien. Telkens als ze weer terug is en een eerste voetstap over de grens zet, voelt ze: 'hier hoor ik.'

Ze gaat nog jaarlijks terug naar haar familie, waar ze opnieuw de boerderijtaferelen meemaakt. En de nieuwe generaties. Het gezin kreeg jong kinderen en dit herhaalde zich bij elke generatie, dus er zijn er inmiddels al vijf generaties!! Het valt Baukje op dat ze heel liefdevol naar nieuw geboren leven, dus jonge kinderen zijn. Ook op school gaat men veel naar buiten, voor outdoorles, gehuld in goede kleding. Op school leren in en over de natuur is in Noorwegen heel gewoon, iets wat je in Nederland meer bij de scouting ziet gebeuren.

Misschien is het daardoor dat een van Baukjes favoriete films *Ukjent landskap (A new kind of wilderness)* is, uit 2024. Een documentaire waarbij mensen streven naar een zelfvoorzienend leven in de natuur, waarbij ze de kinderen zelf onderwijs geven. Er wordt een beeld geschetst van een liefdevol gezin, waarbij de liefde voor natuur centraal staat. Ook de dood komt in de film voor. Er wordt een ontroerend portret geschetst van omgaan met rouw en verlies.

De schapen die bij de boerderij hoorden, waren 's zomers hoog in de bergen. Elke herfst was het 'sauesanking', het terugbrengen van de schapen naar het dal. Allereerst een speurtocht om de schapen terug te vinden in het uitgestrekte gebied. En daarna is het de kunst om te proberen ze van achteren te benaderen en zo naar het dal te drijven, de zogenaamde *sauesanking*. Dat is meteen een van de woorden die Baukje mooi vindt in het Noors. Eenmaal beneden in de stal werd een derde van de kudde uitgekozen om te worden geslacht. Ook het woord fjell (berg) vindt Baukje mooi vanwege de mooie klank van het woord en omdat ze zo dol op de bergen is.

Heel Noorwegen vindt ze prachtig, maar haar favoriete streek is wel *Møre-Romsdal*, de streek waar ze voor het eerst aankwam, met veel bergen, water en fjorden.

Favoriete Noorse muziek heeft Baukje niet: ze heeft eigenlijk nooit muziek aan, ze houdt meer van de stilte.

Ze houdt erg van de boeken van *Herbjorg Wassmo (Dina's trilogie)*. Heel beeldend beschreven hoe het leven vroeger was, het is leerzaam om over het vroegere Noorwegen te lezen en om te zien hoe volgende generaties zich verder ontwikkelen.

Ook is ze fan van *Karl Ove Knausgård* die over de beslommeringen van het dagelijks leven schrijft. Ze herinnert zich de avond in de Aa-kerk in 2016 waar hij geïnterviewd werd door Kester Freriks en waarbij hij geanimeerd vertelde over zijn schrijverschap. Als derde favoriet noemt Baukje *Lars Saabye Christensen*.

Baukje eet vegetarisch en toen ze in 1980 bij het gezin kwam, wisten ze niet wat ze daarmee aan moesten. De maaltijd bestond hoofdzakelijk uit vlees en aardappelen. In die tijd was groente extreem duur. Eigenlijk aten ze maar 1 keer per week een beetje groente, het was niet echt iets dat je elke dag at. In die tijd was komkommer in stukken te koop in de winkel. Ze kreeg als vegetariër naast de aardappelen dan maar een halve tomaat of een schijfje komkommer. Haar favoriete eten ligt meer op de afdeling *taarten*. De Noorse cultuur is heel erg van zelf bakken. En taart eten in Noorwegen beperkt zich niet tot één stukje taart zoals bij ons: er wordt van allerlei taarten een stukje geproefd. Favoriet zijn de *marsipankake* en *vaffler* (wafels). Speciaal in de streek Møre-Romsdalen zijn *sveler* (een soort pannenkoekjes), lekker met brunost of suiker met kaneel. Deilig!

Sveler, Noorse luchtige zoete pannenkoekjes

- 5 eieren
- 150 gram kristalsuiker
- 3 gram bakammonium (hertshoornzout)
- 6 gram baking soda
- 1 liter karnemelk
- 800 gram tarwebloem
- 75 gram ongezouten roomboter

- Klop de eieren met de suiker, bakammonium en baking soda goed door elkaar.
- Roer de karnemelk hier doorheen.
- Voeg al roerend de tarwebloem toe tot een klontvrij mengsel
- Smelt op laag vuur de roomboter en voeg dit toe zodra het allemaal gesmolten is.
- Roer nog eens goed en laat het beslag 10 minuten staan.
- Verwarm in een koekenpan zonnebloemolie.
- Schep op drie plekken in de pan 3 ronde plakjes van ca. 12 cm doorsnede.
- Zet het vuur niet te hoog, anders worden de pannenkoekjes zwart voordat je ze kunt omkeren.
- Keer de sveler om zodra de bovenkant mat begint te worden en er grote bubbels/gaten zichtbaar beginnen te worden.
- Bak de sveler ook aan deze kant goudbruin.
- Lekker met jam, crème fraîche, Noorse brunost.

Vooruitblik op 2025

Een aantal van onze activiteiten in het voorjaar van 2025 zijn bekend (onder voorbehoud uiteraard). Noteert u alvast deze data in uw agenda:

- Op woensdag 22 januari is onze gebruikelijke filmavond met de Zweedse film *The worst person in the world*
- Op donderdag 27 februari komt Tineke Jorissen een lezing houden over de Zweedse schilders Carl Milles en Bror Hjorth
- In maart zal Janke Klok komen vertellen over vergeten Scandinavische componisten.
- In april houden we onze ALV, gecombineerd met een korte lezing
- De lezing van Martha Roggenkamp zal opnieuw gepland worden in 2025

land, volk en cultuur

Het lidmaatschap van de Scandinavische Vereniging Groningen biedt u de mogelijkheid onze lezingen gratis bij te wonen.

Daarnaast geven we u kortingen op entreprijzen van bijvoorbeeld de Zweedse kerstmarkt en andere voorkomende activiteiten.

En u steunt ons in het onder de aandacht brengen van de Noord-Europese landen en culturen.

De prijzen voor het lidmaatschap in 2025 zijn:

€ 17,50 voor individuele leden, €30,00 voor paren, €12,50 voor studenten.

U in de loop van het jaar van de penningmeester een betalingsverzoek per e-mail of post.

En mocht u de contributie voor 2024 nog niet voldaan hebben, wilt u dat dan alsnog doen?

Hebt u een mailadres, maar krijgt u berichten van ons over de post?

Meld het ons en stuur een mail naar: mail@scandinavischevereniginggroningen.nl.

(let op: dit is ons nieuwe e-mailadres dat hoort bij onze nieuwe website)

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen.

De redactie bestaat uit het bestuur van de Scandinavische Vereniging:

Christa Nagel (voorzitter), Frank Houwaard (secretaris en penningmeester),

Petra Broomans en Trijntje Buma.

Het blad wordt gratis verspreid onder de leden van de Vereniging.

Scandinavische Vereniging Groningen

@ScandVerGron

mail@scandinavischevereniginggroningen.nl

ScandinavischeVerGroningen

www.scandinavischevereniginggroningen.nl

Gott nytt år | Godt nytt år | Godt nytår

Hyvää uutta vuotta | Gleðilegt nýtt ár